

1. Pohtikaa, miten elokuvakoneenhoitajan työ on muuttunut digiprojektorien myötä?

VASTAUKSIA JA TAUSTATIETOJA: Digiprojektorin käyttäminen vaatii erilaisia taitoja kuin vanhanaikaisen projektorin. Elokuvassa esimerkiksi nähtiin, kuinka nuori poika osasi asettaa filminauhan vanhaan projektoriin – pujottaminen ei ollut helppoa! Projektorinhoitajan piti myös osata tehdä yliheitto, jolla tarkoitetaan esitysprojektorin vaihtoa silmänräpäyksessä. Yksi elokuva esitettiin usealta filmikelalta (kelalle mahtui noin 20 minuuttia filmiä), joten esitykseen tarvittiin monta kelanvaihtoa. Esitystä ei kuitenkaan keskeytetty, sillä konehuoneessa oli kaksi projektoria ja koneenhoitajan oli osattava ”heittää yli” eli vaihtaa kuvaa projektorilta toiselle oikealla sekunnilla niin sujuvasti ettei yleisö huomannut mitään. 1990-luvulta alkaen elokuvia katsottiin jättikeloilta, joille mahtui koko filmi eikä yliheittoja enää tarvittu.

Digiprojektorien käyttö taas vaatii uudenlaista taitoa, mutta se on helpompaa. Mainoksista, trailereista ja elokuvasta kootaan projektoriin soittolista ja koneenhoitaja voi painaa play-nappulaa etänä – vaikka samalla kun myy lippuja tai popkornia. Aikaisemmin jokaisessa konehuoneessa jonkun piti olla paikalla valvomassa tilannetta, nyt yksi koneenhoitaja voi hoitaa montaa salia yhtä aikaa kertaakaan astumatta konehuoneeseen.

2. Pohtikaa, mistä elokuvan katsoja voi erottaa digitaalisen version perinteisestä filmiversiosta? Mitä eroa on digi- ja filmiversion katsomisessa?

VASTAUKSIA JA TAUSTATIETOJA: Helpoin tapa erottaa digi- ja filmiversio on katsoa valkokankaalla aivan kuvan reunaan. Jos reuna on tarkkarajainen ja viivasuora, kyseessä on digikopio. Filmiversiosta tuleva kuva on reunoiltaan hiukan epätarkka ja ”sumuinen”. Eroja tulee myös siitä, että filmiversio kuluu jokaisella esityskerralla, eli siihen tulee esimerkiksi naarmuja. Eniten naarmuja on filmikelan alussa – näin ollen myös yliheiton jälkeen usein oli muutaman sekunnin verran kulumia filminauhassa.

Jotkut arvostavat filminauhalla olevaa elokuvaa, koska sen ajaminen vaatii erikoistaitoa (etenkin jos tarvitaan yliheitot!) ja koska jokainen filmikopio on ainutlaatuinen omine naarmuineen, jolloin se kantaa mukanaan ajan kulumista ja aikaisempia esityskertoja. Toiset taas arvostavat digikopion tasalaatuisuutta ja muuttumattomuutta. Samoin on olemassa erilaisia mielipiteitä siitä, kumpi näyttää värit kauniimpina tai kumpi on mukavampi silmille.

3. Miten elokuvien digilevittäminen on muuttanut mahdollisuuksia katsoa elokuvaa? Mitä levittämiselle merkitsee se, että elokuva on nykyisin tiedosto projektorin kovalevyllä, ei enää filmiä keloilla?

VASTAUKSIA JA LISÄTIETOJA: Filmikopion tekeminen oli arviolta noin 10 kertaa kalliimpaa kuin digikopion, ja filmi saattoi olla vain yhdellä teatterilla kerrallaan. Digikopio eli kovalevy saattaa kiertää kymmenessä teatterissa viikon aikana, jolloin se ladataan projektorin kovalevylle odottamaan esityksiä – ja aivan viime aikoina kopioita on alettu ladata suoraan verkosta salattuja yhteyksiä pitkin, eli pian kovalevyn kierrätyskin loppuu.

Digikopio on käytettävissä niin kauan kuin siihen liittyvä salausavain on voimassa, eli elokuvaa voidaan esittää varsinaisen esityskauden jälkeenkin, kunhan lupa esitykseen on voimassa. Aikaisemmin elokuvaa saattoi esittää vain sen ajan, kun filmikelat olivat teatterilla. Koska filmikelat olivat kalliita, niitä tehtiin vain rajattu määrä. Tämä tarkoitti sitä, että esityksiä jouduttiin

usein odottamaan viikkoja ja kuukausia. Samoin esityskauden jälkeen uusintakierrosten järjestäminen onnistui vain, jos sai jälleen filmikelat.

Nykyisin suuret kansainväliset elokuvat, James Bondit ja Hobitit saadaan Suomeen ensi-iltaan parhaimmillaan samana päivänä kuin maailmalla. Samoin Suomessa elokuva voi olla ensi-illassa samaan aikaan Helsingin multiplekseissa ja pikkupaikkakuntien elokuvateattereissa – enää ei tarvitse odottaa kopioita.

Samalla suosikkielokuvien ensi-iltosalien määrä on kasvanut, eli se, kuinka monessa salissa elokuvaa esitetään ensimmäisellä viikolla. Aikaisemmin suurimmatkin suosikit kiersivät pienellä kopiomäärällä. Vuonna 1984 ensi-iltansa sai suosikkielokuva *Uno Turhapuro armeijan leivissä*, joka keräsi 750 000 katsojaa eli enemmän kuin yksikään suomalainen elokuva melkein 50 vuoteen. Elokuvaa levitettiin vaivaisella 12 filmikopiolla, eli ensi-iltakierros ympäri Suomen kesti vuosia. Syyskuussa 2015 *Napapiirin sankarit 2* löi kaikki ennätykset ensi-iltosalien määrässä, sillä se avasi peräti 147 salissa, eli joka toisessa kaikista Suomen elokuvasaleista (vuoden 2014 lopussa saleja oli yhteensä 294 kpl). Kahdessa ensimmäisessä kuukaudessa se on ehtinyt kerätä noin 300 000 katsojaa.

Digilevitys tarkoittaa näin ollen myös sitä, että vaihtoehtojen määrä vähenee – kun yksi ja sama elokuva vie puolet saleista, on muilla elokuvilla suuria vaikeuksia löytää esityspaikkoja. Toisaalta digikopio tarkoittaa sitä, että etenkin pienillä paikkakunnilla voidaan ongelmitta näyttää montaa eri elokuvaa samaan aikaan – esimerkiksi viikonloppuisin *Napapiirin sankareita*, arkisin iltapäivällä *Onnelin ja Annelin talvea* ja arki-iltaisoin *Kättilö*-elokuvaa.